

Tinkimätön *maailmanparantaja*

**Eija-Riitta Korhola toivoisi politiikkaan
johdonmukaisuutta helppojen ratkaisujen sijaan**

Mikä yhdistää viime aikojen kahta suurta huolta, ilmastonmuutosta ja koronaa? Molempia voi pitää ilkeinä ongelmina, monimutkaisina ongelmakimppuina, joita ratkaistaessa synnytetään uusia ongelmia.

– Molemmista on tullut myös identiteettipoliitikkaa, jolla jaetaan ihmisiä eri leireihin ja jolla keskitetään valtaa uhkia liioittelemalla, väittää ilkeitä ongelmia väitöstyössään tutkinut Eija-Riitta Korhola.

Teksti Pekka Virolainen

Kuvat Timo Porthan ja Eija-Riitta Korholan albumi

Kolmen kauden europarlamentaarikko, poliittinen yksityisajattelija, konsultti ja kirjailija **Eija-Riitta Korhola** ottaa edelleen aktiivisesti kantaa ajankohtaisiin asioihin, vaikka hänellä on pitkäaikainen vaikea suhde puoluepoliittiseen toimintaan.

– Nuorena olin varma, ettei minusta ikinä tulisi politiikkaa, koska koin heidän olevan valmiita tekemään mitä vaan miellyttääkseen muita, ennen kaikkea äänestäjäkuntaa. Pitkään politiikassa mukana olleena voin nyt sanoa, että mielipiteitä pitääkin pystyä muuttamaan, kun faktat muuttuvat, mutta arvoista on pidettävä kiinni – myös silloin, kun oma puolue lipsuu, Korhola sanoo.

Politiikkaa Korhola ei jättänyt ammattiuran mukana taakseen, vaan kommentoi asioita tiuhaan blogeissaan, sosiaalisessa mediassa ja useiden kirjoittamiensa kirjojen kautta.

Olkapäämepin kantapäähäkausi (2002, WSOY) kertoi tuoreen mepin kokemuksista Brysselin ja Strasbourgin kulisseissa, tuorein kirja *Ilkeitä ongelmia – tarinoita politiikasta* (2020, Tammi) käsittelee aihe kerrallaan Korholan näkemyksiä poliitikkojen kohtaamista ongelmakimpuista, ns. ilkeistä ongelmista, joihin helposti haetaan pikaratkaisuja ymmärtämättä niiden monimutkaista ja laaja-alaista luonnetta.

– Monet viime vuosien isoista poliittista haasteista ovat näitä ”ilkeitä ongelmia”. Niitä ovat niin ilmastonmuutos, terrorismi, pakolaiskriisi, korona kuin valtioiden velkaantuminenkin. Ne ovat usein moniulotteisia ongelmavyhtejä johon ei yhden

Arvot pysyvät.
Eija-Riitta Korhola on kertonut olevansa aatteelliselta näkemykseltään eurooppalainen kristillisdemokraatti.

asian liikkeiden tai vain yhden näkökulman kautta löydetä ratkaisuja ilman, että ne ratkaisut aiheuttaisivat uusia ongelmia jossain muualla.

Näiden poliittisten muistelmien välissä hän avasi rohkeasti sielunmaisemaansa kertoessaan elämästään syövästä toipumisen jälkeen kirjassa *Kuolemaa nopeampi – lähikuvia elämästä* (2019, Tammi).

SOPIVAN HANKALA? Keväällä 2023 Eija Riitta Korhola valmistele kahvia ja lämmittää korvapuusteja kauniissa Töölön keittiössään Helsingissä. Hänet tunnetaan voimakkaasti kantaa ottavana keskustelijana, mutta hän ei vaikuta ollenkaan kiivastelevalta, saati äkkipikaiselta, vaikka hän esimerkiksi Twitterissä määrittelee itsensä tittelillä ”sopivan hankala nainen”.

Puolittain eläkeläisenä hänellä on rohkeuden ohella täysi vapaus laukoa mielipiteitään ilman, että kukaan pystyisi painostamaan tai hiljentämään häntä. Hän on ympäristöpolitiikasta tohtoriksi väitellyt filosofi, yrityksiä neuvova hallitusammattilainen lukuisten muiden ympäristöasioihin liittyvien tai kirkollisten luottamustoimensa ohessa.

Tärkein motiivi asioihin puuttumiseen on kuitenkin ehkä kaksi lastenlasta.

– Olen antanut tulevaisuudelle panttivankeja. Pakko tässä on ainakin yrittää parantaa maailmaa, Korhola sanoo.

Voineekin sanoa, että Korhola jatkaa samanlaista maailmanparannustyötä kuin mitä hän teki poliittikkonakin.

– Kyllä voi. En ole saanut sitä yhteiskunnallista ajattelua pois päältä. Seuraan ja kommentoin monia minulle tärkeitä teemoja. Alun alkaen, kun menin mukaan politiikkaan, aloin ajamaan niitä asioita, joista olin kiinnostunut ja joista olin hankkinut tietoa, kuten ilmastonmuutos, kehitysmaat ja ihmisoikeuskysymykset. Ei mikään minun intohimoistani ole muuttunut, Korhola kertoo.

ILKEÄT ONGELMAT? Korhola suoritti aikoinaan tohtoriopinnot teoreettisesta filosofiasta, mutta teki lopulta väitöskirjansa sekä teoreettisen filosofian, että yliopiston bio- ja ympäristötieteellisen tiedekunnan ympäristöpolitiikan laitoksille Helsingin yliopistossa.

– Olin alkanut jatkaa tekniikan kehitystä koskevaa lisensiaattityötäni väitöskirjaksi, mutta se työ katkesi, kun jouduin yllättäen politiikkaan. Vuodet vierivät, ja väitöskirjan aihekin muuttui, kun tajusin

mikä näköalapaikka minulla tutkijana ja lainsäätäjänä oli, Korhola selventää.

Ilmastopolitiikkaan keskittynyt väitöskirja käsittelee kasvihuonekaasujen vähentämisen poliittista prosessia ns. Kioton pöytäkirjan puitteissa.

– Siinä kävi tiivistäen niin, että vaikka Euroopan unionissa päästiin YK:n ilmastopoliittisen mukaisiin päästöjen vähentämistavoitteisiin, EU:n kokonaispäästöt itse asiassa kasvoivat, jos kulutus otetaan huomioon. Tämä käy ilmi kansainvälisen kaupan tilastoista. Käytännössä tuotannon siirtyminen yhä enemmän EU:n ulkopuolelle nolasi saavutuksiamme.

– Ilmastopolitiikka kiihdytti osaltaan tätä ilmiötä: me veimme Euroopasta saasteita ja toimimme Euroopassa työttömyyttä. Puhtain tuotanto kärsi tappion. En pidä sellaista politiikkaa sen enempää reiluna kuin viisaanakaan.

– Esimerkiksi suomalainen terästuotanto on päästöistään huolimatta melkoinen ilmastoteko, sillä jos sen korvaa kiinalaisella, voidaan aiheuttaa jopa kolminkertaiset päästöt tuotantotonna kohden, Korhola muistuttaa.

Juuri tällainen ”siirtymä”, hiilivuoto, kuten nykyisin asiaa kuvataan, on esimerkki ilkeästä ongelmasta, joka vaatisi kokonaisvaltaista tarkastelua, eikä yksinkertaistettuja, yhden asian liikkeiden näkökulmaa.

– Jo oikeudentaju pakottaa tarkastelemaan asioita johdonmukaisesti ja kokonaisvaltaisesti, ei vain yhdestä kapeasta näkökulmasta.

Ilkeitä, vaikeasti ratkaistavia monimutkaisia ongelmakimppuja on nykyaikaisessa yhteiskunnassa kymmeniä. Niille on tyypillistä, että niitä ratkaistaessa synnytetään uusia ongelmia. Ilkeä tai pirullinen ongelma nousi käsitteeksi etenkin ilmastonmuutoksen torjunnan yhteydessä, ja sitä Korhola käsittelee jo vuonna 2014 valmistuneessa väitöskirjassaan.

Viime aikojen näkyvin ilkeä ongelma on luonnollisesti korona ja sen torjunta.

– Näen paljon yhtäläisyyksiä näiden kahden, koronapolitiikan ja ilmastopolitiikan, välillä. Pelon lietsontaa, ylimitoitettuja politiikkatoimia sekä karkeita yksinkertaistuksia, Korhola sanoo.

PANIKOINTI LUO HUONOA POLITIIKKA. Eräs asioiden yksinkertaistaja on Korholan mielestä ruotsalainen ilmastoaktivisti **Greta Thunberg**, 20, joka on saanut länsimaisen nuorison ahdistumaan tulevaisuutensa puolesta.

Joskus asiat ovat niin tärkeitä, että vapaa puheoikeus on tärkeämpi kuin asema puolueessa.

Oma näkemys.

Entisenä poliitikkona Eija-Riitta Korhola on näkemystä ja rohkeutta olla äänekkäästi tarvittaessa eri mieltä asioista muun muassa blogi-kirjoituksissaan.

– Hän liioittelee ilmastonmuutoksen uhkaa ja lietsoo paniikkia puhuessaan joukkosukupuutosta tai siitä, että meillä olisi vain 12 vuotta aikaa korjata asioita. Häntä on ehkä myös käytetty hyväksi luomaan tietynlaista narratiivia, mikä ei vastaa esimerkiksi hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin IPCC:n tieteellistä osuutta.

Korholan mukaan paniikista seuraa vain huonoa politiikkaa, jossa ongelmat siirretään helposti vain toiseen paikkaan.

– Saatetaan vähentää vaikkapa pakokaasupäästöongelmaa jossain, mutta samalla kasvatetaan kaivosteollisuuden ympäristöongelmia toisella puolen maailmaa, kuten sähköautojen voimakkaassa suosimisessa.

Korhola toivookin, että ympäristöratkaisuja tehtäessä poliitikot huomioisivat, miten se vaikuttaa kokonaisuuksiin.

Toisaalta jotkut poliitikot ovat suoraan myöntäneet, että ilmastopoliitikka on hyvä väline hyvinvoinnin tasaamiseen tai vallan keskittämiseen tai – kuten juuri Greta Thunberg on viime aikoina viestinyt – sitä voi käyttää työkaluna kapitalistisen järjestelmän tuhoamisessa.

Eija-Riitta Korhola

- › s. 1959, o.s. Nieminen.
- › Naimisissa professori Atte Korholan kanssa 1980–2011.
- › Kolme aikuista lasta ja kaksi lapsenlasta.
- › Sairastui aggressiiviseen syöpään vuonna 2017.
- › Filosofian tohtori: väitöskirja ympäristöpolitiikan alalta 2014.
- › Hallitusammattilainen, useita järjestöjen, yritysten ja kirkon luottamustoimia.

Työura

- › Kirkon Ulkomaanavun koulutus-sihteerinä vuosina 1993–1996.
- › Freelancertoimittaja ja -kouluttaja 1996–1999.
- › Helsingin juhlaviikkojen tiedottaja 1997.
- › Plan International Suomen säätiön projektitiedottaja 1998–1999.
- › Kristillisdemokraattien europarlamentaarikko 1999–2014.
- › Kevään 2019 eurovaalien jälkeen ensimmäisellä varasijalla.
- › Vaihtoi puoleen kokoomukseen 2003, kokoomuksen jäsen 2003–2023.
- › Kokoomuksen varapuheenjohtaja 2006–2010.
- › Erosi kokoomuksen jäsenyydestä tammikuussa 2023.

Lisätiedot: www.korhola.com

Lähde: Wikipedia

Tämän keskustelun Korhola kokee todella turhauttavana myös siksi, että hän oli itse vahvasti tuomassa ilmastokysymyksiä poliittiselle agendalle aloittaessaan europarlamentissa vuonna 1999.

ÄÄRIAJATTELUA VASTAAN. Korhola ehti toimia kolme kautta Euroopan parlamentissa, ensin kristillisdemokraattien, sitten kokoomuksen riveistä valittuna meppinä.

Kokoomuksessa hän toimi puoleen varapuheenjohtajana vuosina 2006–2010. Sittemmin välit puolueeseen ovat haalistuneet, ja tammikuussa 2023 Korhola erosi kokoomuksesta jääden sitoutumattomaksi. Hän on kuitenkin aina kutsunut itseään eurooppalaiseksi kristillisdemokraatiksi.

– Oivalsin nuorena Wienissä opiskellessani, että kristillisdemokratia on Euroopan valtavirtaa, ja se on myös ollut merkittävä vastavoima ääriajattelulle niin vasemmalla kuin oikealla.

Korholan uralle oli tyypillistä, ettei hän kalastellut ääniä tai tavoitellut valta-asemia, vaan oli mukana politiikassa ajamassa omasta mielestään meille kaikille tärkeitä asioita. Siksi hänellä on riittänyt rohkeutta jättää pariinkin kertaan merkittävä poliittinen posti, kun hän on huomannut olevansa liian paljon eri mieltä muiden puolueensa päättäjien kanssa.

Esimerkiksi kokoomuksen varapuheenjohtajan paikalta hän erosi 2010 puolueen tuulivoiman syöttötariffipäästösten ja rahaliiton sääntöjä rikkovan Kreikan tukipaketin vuoksi.

– Tiedostin, ettei hallituspuolueen ensimmäisen varapuheenjohtajan siviiliarvostella puolueen linjaa. Mutta joskus asiat ovat niin tärkeitä, että vapaa puheoikeus on tärkeämpi kuin asema puolueessa.

– Poliitikassa päätösten tulisi olla pragmaattisia, mutta myös moraalisia. Niiden tulisi vastata kansalaisten käsitystä oikeasta ja väärästä, Korhola kuvaa syitä ja motiivejaan.

EUROOPPALAISUUS ARVOMAAILMANA. Puolue, jonka arvomaailman Korhola edelleen tuntee omakseen, on Euroopan parlamentin suurin puolue, Euroopan kansanpuolue EPP, johon hän liittyi nous-

tuaan tuntemattomuudesta vuonna 1999 mepiksi melkoisella äänivyöryllä, lähes 30 000 äänellä.

Euroopan parlamentissahan puolueet muodostavat erilaisen kentän kuin mitä eri puolueet edustavat Suomen poliittisella kartalla.

Korhola oli lähtenyt mukaan politiikkaan kristillisdemokraattien sitoutumattomana ehdokkaana, ja muiden kristillisten mukana Korhola liittyi EPP:n riveihin.

Korholan mukaan EPP:n arvoihin oli alusta asti helppo samaistua.

– Sen taustalla on klassinen eurooppalainen kristillisdemokraattinen aate, joka on syntynyt Euroopassa vastapainona totalitarismille, natsismille ja kommunismille ja kaikelle äärimmäisyysajattelulle.

Korhola siteeraa teologi **Reinhold Niebuhrin** lausetta: ”Ihmisen kyky hyvään tekee demokratian mahdolliseksi, mutta hänen taipumuksensa pahaan tekee sen välttämättömäksi”.

– EPP-perinteen ihmiskäsitys tunnustaa tosiasian, että meissä kaikissa on taipumus tulla vallan turmelemiksi. Maailma ei tarvitse suuria poliittisia sankareita, kiinnostajia, joista voi tulla myöhemmin korruptoituneita, vallan turmelemia olentoja.

Korholan mukaan EPP:n edustamaan sosiaalisen markkinatalouden eetokseen kuuluu vapaiden markkinoiden arvostus, mutta heikoimmista huolehtien.

Euroopan Parlamentissa koettiin 2022–2023 vuodenvaihteessa melkoinen skandaali, kun sen kreikkalainen, sosialistien ja sosiaalidemokraattien ryhmää (S&D) edustava varapuheenjohtaja **Eva Kaili** pidätettiin virastaan vuodenvaihteessa korruptioepäilyyn vuoksi. Tutkinta on kesken, mutta Korhola teki huomion, että lahjusepäily kohdistuu taas vasemmistolaiseen edustajaan, jolta tällaisia harvemmin odotetaan.

– Ehkä on kyse ihmiskuvasta: kun kantaa hyvän ihmisen viittaa, ei huomaa varoa korruptoitumista itsessään. Minulle aikoinaan tämän havainnon sanoivat parlamentin autonkuljettajat: systeemin väärinkäyttäjät ovat siellä useimmiten niitä, joilla on solidaarisin maine.

Toki koko EU on itsekin alkanut rikkoa omia

Euroopan asialla. Eija-Riitta Korhola oli 15 vuoden ajan europarlamentaarikkona.

sääntöjään, sanoo Korhola ja viittaa EU:n haluun ottaa yhteisvelkaa.

– On vaarallista, jos EU:n oma rahankäyttö vie pohjan pois järkevältä taloudenpidolta – niissäkin maissa, joissa sitä vielä harrastetaan.

Korhola muistuttaa, että Euroopan globaali vaikutusvalta on perustunut paljolti taloudelliseen vaikutusvaltaan.

– Jos menetämme taloudellista voimaamme esimerkiksi ampumalla itseämme jalkaan yksipuolisilla ilmastotoimilla, kuten toimivia voimallaitoksia sulkeamalla, menetämme talouden heikentyessä vaikutusvaltaamme puuttua esimerkiksi ihmisoikeusrikkomuksiin muissa maanosissa.

– Pelkään esimerkiksi, että Elokapiinassa nuoret kapinoivat itselleen maailmaa, jossa kapinointi on lopulta kiellettyä. Siellä peräänkuulutetaan ilmastotoimia, jotka käytännössä vahvistavat Kiinaa. Tuo talouden jättäjä on ihmisoikeuksien kääpiö. Se, miten Kiina lisää vaikutusvaltaansa esimerkiksi Afrikassa ja muissa kehittyvissä maissa, ei ole meidän arvomaailmastamme katsottuna ollenkaan tervetullut asia.

TOTAALIVIHREÄ FUNDAMENTALISMIA. Korhola on entinen Vihreä lanka -lehden kolumnisti, mutta joutui ensimmäisellä kaudellaan Euroopan parlamentissa vihreiden silmätikuksi sen jälkeen, kun hän oli tarkistanut kantansa koskien ydinvoimaa.

– Silloin alettiin levittää juttuja, että teollisuus oli ostanut minut rahalla, ja minua demonisoitiin ja nimiteltiin.

Kirjassaan Korhola kuvaa, kuinka hänen oma suhtautumiseensa vihreään ympäristöliikkeeseen ja esimerkiksi Greenpeaceen muuttui hänen nähtyään niiden lobbausta.

– Se oli maailmankatsomuksellinen pettymys, kun kansalaisjärjestöjä on yleensä totuttu pitämään puolueettomina hyvän asian edistäjinä samalla, kun yritysten lobbausjärjestöihin suhtaudutaan lähtökohtaisesti kriittisesti.

– Totuus voi sitten olla jotain ihan muuta. Yritysten edustajilla ei ole yksinkertaisesti varaa valehdella, mutta mielikuvilla pelaavilla kansalaisjärjestöillä on enemmän liikkumatilaa, oli kyse sitten toisten kansalaisten häirinnästä pysäyttämällä liikennettä tai väärin ”faktojen” levittämisestä.

– Uskontotieteitä opiskelleena tunnistan joissakin järjestöissä fundamentalistisia ja totalitaristisia piirteitä. Samaan aikaan olen tietenkin myös kiitollinen, että ympäristöjärjestöt ovat kuitenkin nostaneet esiin monia tärkeitä asioita. Mutta kuten meitä kaikkia, niitäkin voi valta turmella.

PANDEMIA-AJAN YLILYÖNTEJÄ. Toinen viime aikojen massiivinen ilkeä ongelma on koronapandemia ja sen torjunta. Eri maissa pandemiaa on lähestytty

eri tavoin, mutta missään siitä ei ole päästy – tai pääsemässä – ilman uusia ongelmia, liittyivät ne sitten ylikorkeaan kuolleisuuteen, kansalaisoikeuksien rajoittamiseen tai mittaviin taloudellisiin tappioihin, joita korona aiheutti esimerkiksi matkailu- tai kulttuurialoille.

Tässäkin ilkeässä asiassa Korhola on ollut hyvin aktiivisesti äänessä tai esillä Twitterissä. Kiitokseksi siitä hänen päähänsä on sovitettu foliohatun leimaa, kun hän on kommentoinut kriittiseen sävyyn esimerkiksi pakollisia rokotuksia.

– Tuli foliohattua tai ei, olen ihmisoikeuspolitiikkona sitä mieltä, että useat koronatoimet ovat olleet aivan ylimitoitettuja. Koronan aikana maailma meni monta askelta epädemokraattisempaan suuntaan. Sen seikan havaitseminen ei vaadi mitään salaliittoa.

Korhola pohtii kuluneita vuosikymmeniä politiikan tekijänä ja katsomossa. Hän koki vaiheen, jossa sosiaalinen media muutti ratkaisevasti politiikan ympäristöä, ja muutos vain kiihtyy. Poliitiikka on yhä enemmän iholla, se on entistä raaempaa ja toisaalta tunteellisempaa. Keskustelun painopiste siirtyy asia-argumenteista tunteisiin, kokemiseen ja identiteettipolitiikkaan.

– Filosofina näen, että esimerkiksi biologisista faktoista irrottautuminen avaa kehityksen, jolle ei ole odotettavissa päätepidettä. Jos vaikkapa sukupuoli on ilmoitusasia, niin miksei sitten ikääkin voisi merkitä passiin sen mukaan, kuinka vanhaksi itsensä tuntee.

Korhola pelkää, että meille tulee vielä vaikeuksia, jos löperösti muotoiltuja lakeja säädetään niin että niitä voivat käyttää hyväkseen muutkin kuin ne, joiden suojelemiseksi lait on tarkoitettu.

– Heikkoja pitää suojella, mutta pelkään että naisten oikeudet tässä kärsivät. Tai kuinka perusteltua on vaatia sukupuolikiintiöitä eri organisaatioihin, jos todetaan, ettei sukupuolella ole väliä?

Lopulta voi käydä niin, että hyvää tarkoittavat uudistukset kääntyvät itseään vastaan.

Poikakoulussa lukionsa käynyt Korhola kertoo oppineensa pärjäämään ronskipuheisessa seurassa. Nyt hänellä riittää rohkeutta olla äänekkäästi eri mieltä, isommissakin ympyröissä. Mistä tällainen rohkeus tulee?

– Kai se on sitä, että haluaa puolustaa tiettyjä arvoja... ja on vapaus sanoa ääneen. Kun puolustaa ääneen sitä mihin uskoo, asia ei jää omille harteille, Korhola aloittaa, mutta jää sitten miettimään...

– Ja loppujen lopuksi sitä, että kokee olevansa rakastettu. Se antaa valtavan määrän voimaa.

Seuraavat Eurovaalit ovat kesäkuussa 2024.

– Maksan vieläkin vuoden 2014 vaaleja, mutta jos elämä sallii ja EU pysyy kasassa, niin voisi sitä lastenlasten takia taistella demokratian ja kansalaisvapauksien puolesta. ✘